

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIII. Ч. 202. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 13. жовтня 1945. No. 202. New York and Jersey City, Saturday, October 13, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the U. S. and Canada.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

ПЕРША ПОДАТКОВА ЗНИЖКА ЗА ОСТАННИХ 16 РОКІВ

В палаті репрезентантів у Вашингтоні прийнято законопроект, яким пропонується зменшити податки в 1946 році на суму \$5,530,000,000. Було 343 голоси за зменшення, а 10 проти. Якщо проект перейде ще й в сенат і буде підписаний президентом, то в наступному році буде цілком звільнених від податку 12 мільйонів осіб, що цього року платять податок. Інші платитимуть зменшений податок. Це відноситься до осіб, бізнесів і корпорацій. Назагал думають, що якщо край має розвинути всю свою промислову та бізнесову силу, то треба буде ще далі зменшати податки, а рівночасно шадити на видатках в урядовім апараті. Де-хто ще додає, що американці мусять теж змінити свій спосіб думання, що витрачування грошей приносить добробут. Справди маються якраз навпаки. Витрачування викликає нужду.

УКРАЇНЕЦЬ — ІНСПЕКТОР ШКІЛ.

В. І. Сарчук, канадський українець, зістав іменований мантийським урядом інспектором публичних шкіл. Є він першим українцем у Манітобі, що зістав назначений на це відповідальне становище. Відомий теж і з участі в українському життю. Про нього пишуть, що в громадській та шкільній праці його ціллю було: виховувати українську молодь на добрих українців і добрих канадійців. Він учителював 20 років.

СМІХ І ПРАВДА!

Ньюйорське „Новое Русское Слово” з 6. жовтня б. р. помістило оголошення „Храма св. Кн. Ольги” з Нью-Бронкс, в якому визнається прибути на „Престольний Празник в честь і славу св. Ольги”, що „з простої сільської дівчини” стала княгинею над „Русскою Землею”. Далі кажеться, що будуть там молитись „за здоров'я і спасіння, та не 16 советських республік, а за єдиний, неділимий, руский нарід, Великої, Малої, Білої та Червоної Руси”, бо так молитись передали „нам” у заповіті наші предки-малороси на Переяславській Раді, 8. січня 1654 року”...

НОВІ СОВЕТСЬКІ ГЕНЕРАЛИ.

Звертають увагу на те, що Совети далі держать величезну армію, та що від літа цього року іменовано там до 500 нових генералів.

ДО 30 УКРАЇНСЬКИХ УЧИТЕЛІВ.

Стільки є їх у школах міста Вінніпегу, згідно з тим, що подає „Канадський Фармер” при чому вчислєє прізвища.

До цього додамо, що статистика учителів українського походження, що знаходиться в книжці Н. І. Гунчака „Кенедієнс оф Юкрейнієн Ориджин”, нараховує в цілій Канаді 1,313 учителів українського роду, 760 мужчин і 553 жінок.

„СОНГ ОФ ДИ ДНІПЕР”.

Під таким наголовком видала фірма „Рой Публішерс” книжку, яку написав Зельман Шнігур. Ця фірма видає постійно в англійській мові книжки про Польщу, чи з польської літератури. В книжці є опис жида, що виріс над Дніпром, в селі Шклі, звідки втік з страху перед погромами, організованими царською „чорною сотнею”. Та де він не жив — в Голандії, Швейцарії, Франції, Бельгії, чи Америці — у його пам'яті ліси, лани і шум Дніпра, як і жаль за життям отих дрібних жидівських купців і ремісників в Шклі, з яких він вийшов. Гарно описаний „Дніпро на весні”, як він ломить леді і зриває зимові окови.

ЯК НЕ РОБИТИ ПРОПАГАНДИ.

Скільки можна пошкодити нерозумною пропагандою, видно тепер найкраще на музичній штуці „Польонез”, що її виставляють в Нью-Йорку на Бродвею. Виступає там славний польський співак Ян Кеппа та його жінка, Марта Єгерт, що свого часу виступала у фільмі. В тій штуці мали віддати пошану великому польському патріоту Тадеєви Косцюшці, що вславився теж і в Америці в часі її боротьби за незалежність. Знов музику до неї взяли з творів славного польського композитора Шопена. Та вислід з цього такий, що уся ньюйорська критика, і то без виїмку, просто зганьбила виставу, заявляючи, що вона не принелася честі ні Косцюшці, ні Шопенови, дійсно великим людям, а то через дурне лібретто, кепських співаків і гнилу атмосферу, якою повіває з цілої вистави. Був це, пише один з критиків, карнаваловий ярмарок, тому так дуже треба якоїсь Ліги Охорони Померлих Композиторів, щоб не здала не могли надуживати таких безсмертних творів як Фрідріха Шопена. Інші кажуть, що

В ЯПОНІ МАЄ ЗАПАНУВАТИ ДЕМОКРАТІЯ, КАЖЕ МЕКАРТУР

ТАБОРОВИЙ ДУХОВНИК БЛАГАЄ ПОМОЧІ!

До „Свободи” переслав американський вояк українського роду листа з одного з таборів для біженців в Німеччині під американською окупацією. В листі пише о. Михайло Ганкевич, з Стриганець коло Єзуполя, що він є духовником українського табору, що там знаходиться до 1,500 українців з Галичини і Великої України, та що доконе треба зимового одіння, бо зима йде, а його ніхто не має. Просить звернутись до якоїсь інституції, щоб їх поратувала. Священик цей є в таборі з родиною, з жінкою і шестеро дітьми.

З НІМЕЧЧИНИ НАЗАД В УКРАЇНУ.

В Німеччині знайдено, як подають советські звідомлення, 300 вагонів електричного устаткування великої Дніпровської електричної станції. Це тепер привозять назад на Запоріжжя і вживають для відбудови станції. Устаткування загарили німці в часі окупації України.

З ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

Советські джерела подають, що у Львові пущено в рух фабрику скла та закінчується будова текстильної фабрики. В Золочівському районі відновлюється добування вугілля.

„ГОПАК” В БЕРЛІНІ.

В Берліні виступав хор червоної армії з танцюристами. Виставі приглядалися у великому числі теж і американські вояки. Зачалась вона, як описують, пісню про Сталіна. В програму ввійшов теж виступ українських танцюристів, що відтанцювали „Гопак”.

ВИЛАПУЮТЬ ВЛАСОВЦІВ.

З Парижа подають, що там советські агенти за згодою поліції вже вилапали і відставили до Советів майже всіх „русских”, чи там „советських” горожан. Пишуть, що многі ховались по закамарках під іншими іменами і з паспортами інших держав, та їх советські агенти віднайшли. Між ними, що ховались, було найбільше тих, що служили в армії советського ген. Власова, що то був перейшов на німецький бік.

Косцюшко та Шопен в гробах перевертаються відколи на Бродвею з'явилась ось та штука — „Польонез”.

Ген. Доглес МекАртур предположив японському прем'єрови Шидегарі програму демократизації японського політичного й громадського життя. Це вважають за „Велику Хартію” Японії. В тій програмі є такі точки: призначення права голосування японським жінкам; заохота до організації робітничих юній; переміна виховної системи в ліберальнім дусі; знесення тих тайних органів, при помочі яких уряд контролював ціле життя японського жителя, його діяння і думки, а це означає повну свободу слова, преси, зібрання і т. п.; усунення економічних оков і того всього, що зв'язане з регіментацією і насильними методами правління.

МОГИЛА СОШЕНКА.

Хто, знаючи життєпис Шевченка, не знає Івана Сошенка, що то перший зустрів був припадково молоденького Тараса в ночі в Літнім Саді в Петербурзі, як він змалював статуї? Його могила, яку відновляють, є в Корсуні, на Богуславському кладовищі. Якби не він, то хто знає, що булоб з кріпаком Шевченком!

ВИТАЮТЬ „ПЯТИКОЛОННИКИ”

Так пише російська, ньюйорська газета про тих, що витають православного архієпископа Алексія, прибувшого до Злучених Держав як висланник московського патріярха. З інших вістей виходить, що архієп. Алексієви наразі не везе з приєднанням російських православних церков з „Церквою-Матерею” у Москві.

ЧОГО НАЙБІЛЬШЕ ТРЕБА В ПАРИЖІ?

Тим, що висилають до Франції пакунки для емігрантів чи біженців, дораджують посилати товщ, м'ясні консерви, шоколаду, конфітури. Масло там те саме що — золото. Треба доконе теплої одежі.

НЕ ГОДЕН ЗРОЗУМІТИ!

Кирило Морза, що пише постійно в москвофільській газеті „Свет”, не може ніяк зрозуміти, як „один батюшка” назвав його — „з роду православного християнина” — „безбожником” і „большевиком”. „Свет” і Морза, хоч є церковники, але обороняють Советську Росію та її політику „возєєдинєнія Руси”, а зокрема церковну політику, і в за те, щоби всі православні церкви в Америці підчинились московському патріярхові.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Голос розпуки, звернений до нас усіх

Американський вояк українського роду, що щойно прибув з Європи, привіз з собою повно листів з благаннями українських біженців, зверненими в сторону американських українців, щоб їх ратувати, щоб не попали у советські руки, а могли жити і далі працювати для добра українського народу. В одному з таких листів, написаним придніпрянцем спід Советів, читаємо, між іншим, таке:

* * *

Ми, Ваші брати, сидимо тут на землях, окупованих Америкою, Англією та Францією, і нізвідки жадної, найменшої допомоги не бачимо. Але не думайте, що нас бере нетерплячка швидче дістати ті трудові долари, що Ви їх складаєте у високому духовому пориві... Основа Вашої нам допомоги повинна полягати в тому, щоб яким небудь чином добитися хоч будь яких прав для нас, бо ще людська громада ніколи не перебувала в такому страшному безправному становищі, в якому ми зараз перебуваємо. Гадаю, що про це уже до Вас якісь листи дійшли... В одному не сумнівайтесь — усе те щира правда, яка виходить з глибини щирого українського серця, смертельно занепокоєного долею соток тисяч українців, що опинились у безвихідному становищі.

Дорогі Брати! Коли Ви в дійсності хочете нам допомогти, то треба зробити ось що:

1. Якнайшвидше розпочати акцію, щоб вивести нас з Європи, бо тут ми дуже близько до большевиків і дуже муляємо їм очі. Може Америці та Англії незручно щось робити для нас, ворогів їхнього наймогутнішого союзника, так можеб нами заопікувалась якась неутраляна країна, чи що. Вам там видніше, що можна зробити, але робіть щось, бо приходять кінці.

2. Неодмінно треба, щоб сюди Ви приїхали самі, хоч два, хоч один чоловік, щоб відвідали найбільші осередки скупчення українців і зібрали потрібні відомості тут на місці. Ми чекали і чекаємо на Вас, починаючи з першого дня після приходу до нас американців... Нарешті таке ознайомлення з нашим положенням на місці можна поручити і якогось військового, або й чужому кореспондентові, що визнається на українській справі. Ви не уявляєте собі, як би піднісся наш дух, якби ми побачили таку людину тут у себе! А дух нам треба піднести. Я працював від приходу Американської Армії в Допомоговому Комітеті і добре знаю всі наші справи і наші болі. Тому і прямо кажу: Коли Ви,

Брати, хочете нам допомогти, то дійте, поспішайте, бо вже у багатьох таборах у Баварії висять чорні прапори з білими літерами „S-O-S"! Так, спасайте нас, бо ми тонемо!...

Хапання на вулиці, викрадання окремих осіб, вивезення силоміць з мешкань до советських таборів, хапання робітників прямо з поля, де ті працюють у „баварів" — це річі звичайні. Ось 12. серпня 1945, у неділю, в місті Кемнтен американські вояки прийшли забирати лягер „на батьківщину". Там було зареєстровано багато українців зі східної України і на них почали перше польовання. Але, між іншим, знайте і Ви, наші Брати, що тут, у цій еміграції, немає східних і західних українців, а є тільки українці! Ми знаємо, що ми всі діти одної матери... Ми знаємо, що свідомих українців у Галичині після її „звільнення" у 1939 році большевики нищили не з меншим запалом, ніж вони це робили в східній Україні впродовж усього свого панування. А коли у Галичині залишилось відносно більше інтелігенції, то це тому, що большевики були розраховували ту операцію на „пятирічку", а довелося їм пробути в Галичині всього два роки. Отже при всіх стаханівських методах НКВД не встигло виконати програму до кінця. Та тепер НКВД, побачивши сотні тисяч ворогів, ясних і отвертих, що вислизнулися йому з рук, зброї не складе, поки матиме хоч найменшу можливість тих ворогів винищити. А звідки ті вороги походять, з Полтави чи з Перемишля, це їм, повірте мені, однаковісенько. Тому ми, східні й західні українці, вирішили, і то твердо, не виїздити до большевицького пекла ні за якими умовами. Хай буде смерть, але тут на місці, ніж там переносити страшні тортури, фізичні й моральні, а потім певну смерть. О, ми їх дуже добре знаємо! І ніякі обіцянки, що „батько Сталін" усе і усім пробачив, нас не піддурять. На зборах в одному українському таборі, коли советський старшина сказав, що „батько Сталін" усім усе простив", піднявся один юнак, батьків якого замордувало НКВД в 1937 році, і сказав: „він нас простив, але МИ йому не прощаємо!". Цей юнак сказав те, що ми всі відчуваємо. Тому ми на нічий прикази не повернемося додому, поки там сидять большевики. Хай нас, коли хотять, любють тут і повезуть Сталіну наше мясо, бо цей кровопийця ще не наситився тими міліонами українців, що він їх замучив голодом, в підвалах НКВД, так хай їсть ще й наше мясо, але жи-

вими нас не дістане... І не думайте, Брати, що це слова. Останніми днями за те багато тут українців заплатило життям, та наше рішення чинити опір через те не похитнулось, а тільки збільшилось. Брати! Як можете, ратуйте нас, бо пропадаємо. Перед нами чорна ніч. А нас тут кілька сот тисяч, а між ними найвидатніші українські вчені, фахівці, мистці, духовництво, лікарі, кооператори, ремісники, найсвідоміше селянство. А в тому повно молоді. Всі вони раді стати до праці.

Ручусь головою, що тут написана сама свята правда, та що під тим листом, зверненням до всіх наших Братів і Сестер, усіх наших організацій та газет в Злучених Державах і Канаді, підписалась би ціла наша еміграція...

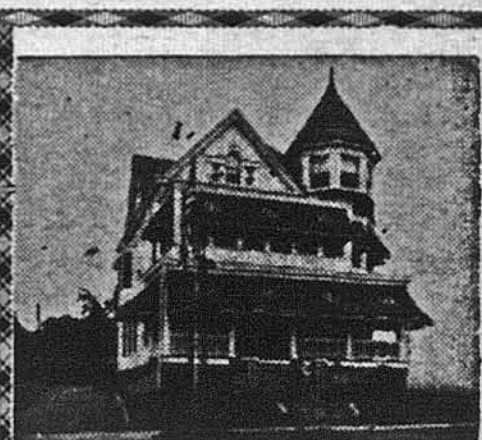
В 15-ЛІТТЯ СМЕРТИ РЕПІНА.

У вересні минуло 15 років від смерті Іллі Рєпіна, славного російського маляра з українського роду. Помер на 87 році життя в Фінляндії, 29. вересня 1930 р. Залишив по собі понад 900 малюнків чи рисунків, з яких так добре відомими є такі картини як „Запорожці", „Гетьман", „Гопак", чи „Іван Грозний" або „Не ждали", в якій змалював поворот засланих на Сибір. Рєпін, як відомо, відносився з надзвичайною повагою до Шевченка. Коли йому запропонували намалювати портрет реакціонера М. Н. Каткова, то він просто написав, що не може навіть уявити собі, якби міг портрет такої людини висіти в музеї з портретами таких людей як Шевченко, Тургенев, Некрасов. Царя Грозного змалював, як кажуть критики, як плюгавого вбивника. Через те якийсь час не було дозволено цей образ виставляти. Рєпін був людиною високих, моральних прикмет, що видно з таких його слів: Вірю в життя, що повне добра, правди і краси, а в першу чергу свободи і боротьби проти неправди, насилля, визиску і упереджень.

ЧОГО ТРЕБА: ПАМ'ЯТНИКІВ ЧИ ХАРАКТЕРІВ?

Якась група польських вояків, що перебувають в Італії, задумали там виставити пам'ятник Пілсудському і вже оголосила конкурс на будову. Проти того пішов сильний протест. Протестуючі пишуть, що тепер не треба для слави мрамурів, бронзу і пам'ятників, бо вистарчають гроби поляглих героїв... За гроші, що їх мав би коштувати пам'ятник,

кажуть далі, треба дати стипендії молодим, ідейним студентам, або післати харчі та одяг для тих, що не піддаються Москві, хоч гинуть з голоду, холоду і переслідувань. Нині, кажеться далі, треба будувати не так залізні пам'ятники, але залізні характери, щоб люди не гнулися перед першим, сильнішим, ворожим подувом, а мали сильну волю видержати і далі боротися за волю.

МИРОН ЛІТВІН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо

з вашого забезпечення.

Ми улажуємо прекрасний ЦІЛИЙ
ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

E. H. VREELAND, Mgr.

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Blgelow 3-6762

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 185 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtrose 5-5577

ІВАН КОВАЛЬЧУК

FUNERAL DIRECTOR

& EMBALMER

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ

В СТЕЙТІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАКРАЩА

У випадку смутку в родині

кличте як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street

JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. BErgen 4-5131